

УДК 159.942: [378.091.212:15]

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.22>**Тетяна КОРОІД**

доктор філософії у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, вул. Січових стрільців, 52А, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0002-6390-4766

Бібліографічний опис статті: Короїд, Т. (2025). Емоційний інтелект як копінг-ресурс у забезпеченні успішного самопроєктування індивіда. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 2, 160–167, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.22>

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК КОПІНГ-РЕСУРС У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УСПІШНОГО САМОПРОЄКТУВАННЯ ІНДІВІДА

Стаття присвячена розгляду аспектів розвитку творчого потенціалу особистості, до структури якого входить емоційний інтелект. Його роль в освіті набуває все більшого значення. Структурно він є складним для опрацювання й дослідження. Але взаємовплив раціонального й емоційного, зв'язок мислення й емоцій, взаємодія розуму й почуттів викликають інтерес науковців щодо розгляду різних аспектів емоційного інтелекту. Метою дослідження є аналіз і систематизація підходів зарубіжних і вітчизняних науковців, присвячених проблемі емоційного інтелекту; розкриття змісту, структури, розроблення авторської моделі емоційного інтелекту; висвітлення значення щодо успішного самопроєктування особистості. У роботі подано визначення, запропоновані наступними науковцями, як: Г. Айзенк, Д. Гоулман, Дж. Мейер, П. Саловей, О. Чебикін й ін. Виокремлено й подано поняття «потенціал», «творчий потенціал», «самоконтроль», «трансформація», «конкуренція», «конкурентна боротьба», «сучасний ринок». Виявлено, що конструктивні стратегії, мобілізація потенційних ресурсів, досвід, рівень усвідомлення й управління власними емоціями тотожні рівню розвитку творчого потенціалу індивіда. Розглянуто розвиток емоційного інтелекту як копінг-ресурсу в забезпеченні успішного самопроєктування й самоконтролю. Доведено закономірність єдності інтелекту й емоцій для успішної організації управлінського функціонування. Визначено, що усвідомлене компетентне управління розвитку творчого потенціалу особистості є основою для прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на вирішення поточних і тактичних завдань. Детально визначено значення самоконтролю, що впливає на процеси цілепокладання, прийняття рішень, реалізацію задуму. Розроблено авторську модель розвитку емоційного інтелекту. Зокрема, наведено приклади моделей Дж. Гілфорда «структури інтелекту», Р. Бар-Она, К. Спірмена, Р. Кеттела і Л. Терстоуна. Емоційний інтелект розглянуто як компетентність, що скерована на тлумачення емоцій особистісних й інших людей. У статті розглядається кваліметричний підхід до вивчення рівня розвитку творчого потенціалу вчителів. Доведено важливість розроблення менеджерами закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) кваліметричної моделі й інструментарію діагностування цього рівня щодо динаміки трансформації особистості. Підкреслюється важливість подальшого дослідження особливостей розвитку емоційного інтелекту, розроблення діагностичного інструментарію з метою формування лідерських якостей, комунікативних навичок, умінь самоконтролю, покращення загальної якості освіти.

Ключові слова: емоційний інтелект, емоційна компетентність, копінг-ресурси, педагогічний кваліметричний підхід, SWOT-аналіз, трансформація, конкуренція.

Tetiana KOROID

Doctor of Philosophy in Knowledge 01 Education/Pedagogy, Educational and Research Institute of Management and Psychology, University of Educational Management of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Sichovykh striltsiv str., 52A, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-6390-4766

To cite this article: Koroid, T. (2025). Emotsiinyi intelekt yak kopinh-resurs u zabezpechenni uspishnoho samoproiektuvannia indyvida [Emotional intelligence as a coping resource in ensuring the successful self-projection of an individual]. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 2, 160–167, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.2.22>

EMOTIONAL INTELLIGENCE AS A COPING RESOURCE IN ENSURING SUCCESSFUL SELF-PROJECTION OF AN INDIVIDUAL

The article is devoted to the consideration of aspects of the development of the creative potential of an individual, the structure of which includes emotional intelligence. Its role in education is becoming increasingly important. Structurally, it is difficult to study and research. However, the mutual influence of the rational and the emotional, the connection between thinking and emotions, the interaction of mind and feelings arouse the interest of scientists in considering various aspects of emotional intelligence. The purpose of the study is to analyse and systematise the approaches of foreign and domestic scholars to the problem of emotional intelligence; to reveal the content, structure, and development of the author's model of emotional intelligence; to highlight the importance of successful self-design of the individual. The paper presents the definitions proposed by the following scholars: G. Eysenck, D. Goleman, J. Meyer, P. Salovey, O. Chebykin, and others. The concepts of 'potential', 'creative potential', 'self-control', 'transformation', 'competition', 'competitive struggle', 'modern market' are singled out and presented. It has been found that constructive strategies, mobilisation of potential resources, experience, level of awareness and management of one's own emotions are identical to the level of development of the individual's creative potential. The development of emotional intelligence as a coping resource in ensuring successful self-design and self-control is considered. The regularity of the unity of intelligence and emotions for the successful organisation of managerial functioning is proved. It is determined that the conscious competent management of the development of the creative potential of an individual is the basis for making effective management decisions aimed at solving current and tactical tasks. The importance of self-control, which affects the processes of goal-setting, decision-making, and implementation of the plan, is defined in detail. The author's model of emotional intelligence development is developed. In particular, examples of J. Guilford's 'structure of intelligence', R. Bar-On, K. Spearman, R. Kettel and L. Thurstone's models are given. Emotional intelligence is considered as a competence aimed at interpreting the emotions of personal and other people. The article considers the qualimetric approach to studying the level of development of teachers' creative potential. The importance of developing a qualimetric model and tools for diagnosing this level in relation to the dynamics of personality transformation by managers of general secondary education institutions (GSEE) is proved. The importance of further research on the peculiarities of emotional intelligence development, development of diagnostic tools for the formation of leadership qualities, communication skills, self-control skills, and improvement of the overall quality of education is emphasised.

Key words: emotional intelligence, emotional competence, coping resources, pedagogical qualimetric approach, SWOT-analysis, transformation, competition.

Актуальність проблеми. Вітчизняні й зарубіжні вчені досліджують проблему розвитку творчого потенціалу (РТП), до структури якого входить емоційний інтелект (ЕІ). Структурно він є складним для опрацювання й дослідження, але взаємовплив раціонального й емоційного, зв'язок мислення й емоцій, взаємодія розуму й почуттів викликають інтерес науковців щодо розгляду різних аспектів ЕІ. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю винаходу шляхів щодо встановлених суперечностей, як-то: потреба в забезпеченні успішного самопроєктування і розвиток творчого потенціалу (РТП); рівень емоційного інтелекту й управління розвитком творчого потенціалу вчителів (УРТПВ); міжособистісні відносини та процес професійного зростання; ефективність управлінських рішень і кар'єрний успіх, конкурентоспроможність; запити спільноти в забезпеченні якості освіти та здатність керівників працювати на рівні високоякісних стандартів.

Отже, індивід має знаходити копінг-ресурси щодо набуття особистісної зрілості, уміти обирати методи самоздійснення, прагнути до розвитку й реалізації свого творчого потенціалу

(ТП). Визначення цілей, прийняття викликів сьогодення щодо набуття педагогічної компетентності для самопроєктування та здійснення професійного зростання потребує конкретизації й уточнення. Тому вивчення ролі ЕІ як фактору успіху індивіда, як механізму конкурентних відносин, здатність усвідомлення й керування власними емоціями, мотивацією, міжособистісними відносинами є головною причиною дослідження.

Запропоновані погляди багатьох науковців щодо розвитку ЕІ не охоплюють весь спектр його феномену: конструювання, взаємозв'язків, самореалізації. Тож визначення структури, взаємозв'язків ЕІ для проєктування й реалізації особистості спонукають до ретельного вивчення й розгляду його ролі у структурі ТП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У психолого-педагогічній літературі бачимо зацікавленість науковців проблемою ЕІ як детермінанта успішності, емоційної стійкості, самоконтролю. Його дослідженням займаються як зарубіжні, так і вітчизняні вчені, як: Р. Бар-Он, Д. Карузо, Г. Орме, К. Саарні, Е. Носенко, С. Дерев'янка й ін.

Дж. Мейер та П. Саловей описують емоції (мислення, мотивацію, досвід, фізіологію) як комплексні реакції, що впливають на соціальну й особистісну взаємодію. Д. Гоулман зазначав, що концепція ЕІ має велике значення особливо на стадії соціальної адаптації й активного вікового розвитку. Бачення сутності емоційного інтелекту подають у своїх працях Д. Гоулман щодо теорії емоційної компетентності, Р. Бар-Он щодо некогнітивної теорії емоційного інтелекту, Дж. Мейер, П. Саловей, Д. Карузо щодо теорії емоційно-інтелектуальних здібностей. К. Штайнер у своїй книзі «Емоційна грамотність: інтелект із серцем» поділився механізмом розвитку основних навичок адекватної емоційності. Це посібник із покращення особистих і професійних відносин. У дослідженнях ЕІ приділяють увагу вивченню проблеми концептуалізації саме цього феномена й функцій наступні науковці, як: Н. Коврига, Е. Носенко. Необхідність удосконалення управління особистості власними емоціями розкриває К. Максом.

Проблему креативності досліджували В. Горностай, В. Зарицька, О. Лобода. Питаннями розвитку управлінських і лідерських якостей менеджерів закладів освіти займалися Г. Єльнікова, Л. Карамушка, В. Маслов, Р. Пейтон, В. Пекельна, З. Рябова. Основні тенденції у вивченні особливостей професіоналізму бачимо в роботах із педагогічної акмеології В. Гладкової, Є. Іванової, Н. Терентьєвої.

Внесок у розкриття сутнісного змісту інноваційної теорії конкуренції зробили Й. Шумпетер щодо теорії ефективної конкуренції, Ф. Хаєк щодо теорії конкуренції «як процедури відкриття» та ін.

Технологію застосування моделювання досліджено в наукових роботах Г. Єльнікової, Т. Короїд, В. Маслова, Г. Полякової, Г. Тимошко та ін.

Вивчення проблеми розвитку ТП особистості як педагогічної майстерності передувало опрацювання наукових досліджень філософсько-культурологічної та соціальної природи особистості в контексті її формування, зокрема В. Кременя, П. Сауха, В. Сухомлинського, Г. Філіпчука, В. Франкла, Е. Фромма, В. Шинкарука та ін.

Проблемі управління розвитком творчого потенціалу вчителів (РТПВ), управлінню їх креативним потенціалом присвячено праці

зарубіжних і вітчизняних авторів, зокрема Т. Amabile, Е. Torrance, І. Грабовська, Г. Єльнікова, Т. Короїд, З. Рябова, Й. Шерер та ін.

Незважаючи на актуальність висвітлення проблема РТПВ, до структури якого належить ЕІ, залишається не достатньо дослідженою.

Метою дослідження є аналіз і систематизація підходів зарубіжних і вітчизняних науковців, присвячених проблемі ЕІ; розкриття змісту, структури, розроблення авторської моделі ЕІ; висвітлення значення щодо успішного самопроєктування особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформаційні процеси в освіті зобов'язують учителів до окреслення пріоритетів й обрання засобів щодо успішної самореалізації. У контексті вдалого самопроєктування для творчої діяльності необхідна гармонія стану душі й тіла, тому як самоствердження, самовдосконалення, самовиховання й подальше професійне зростання залежить від РТП індивіда. Тому тандем інтелекту й емоцій – допомога в досягненні успіху. Уява, мислення й почуття є умовою для створення його здобутку, а мотивація, компетентність є забезпеченням тріумфу шляхом підвищення рівня ТП, компонентом якого є ЕІ. Як інтегральне утворення ЕІ ефективний щодо міжособистісної взаємодії і здійснює широкоформатні призначення, як: адаптація, адекватність, комфорт, емоційний досвід.

Більшість учених пов'язують із терміном «інтелект» наступні поняття, як: «потенціал», «свідомість», «мислення», «творче мислення», «обдарованість», «накопичення знань», «генерація знань», «інтелектуальні здібності». Так Дж. Мейер, П. Саловей вказували на існування сукупності індивідуальних здібностей, що відповідають й визначають міру впливу емоційних явищ щодо його деструктивності й конструктивності для індивіда (Mayer, 1988). О. Чебикін прослідковує їх як один із рівнів регуляції пізнавальної діяльності поряд із мотиваційним (Chebykin, Pavlova, 2009). Тож усвідомлення знань, творче мислення як копінг-ресурс, що життєво необхідний для творчої діяльності креативної особистості, тому як конкуренція є відчутною для індивіда з високим рівнем ЕІ. Через те стратегія закладу освіти повинна залежати від його цінностей, місії та завдання, а РТП особистості – від сучасного менеджера, його компетентності, креативності, інноваційних

підходів. Потужним інструментом щодо дослідження рівня РТПВ і внутрішнього середовища стосовно подальшої результативності індивіда й конкурентоздатності ЗЗСО являється SWOT-аналіз (таблиця 1).

Питання РТП особистості сьогодні набуває актуальності і вимагає від керівника закладу освіти пошуку нових підходів для створення сприятливих умов і конкурентного середовища. Пригадамо, що поняття «потенціал» латинського походження й у перекладі означає «силу», конкуренція – змагання й зіткнення; а творчий потенціал проявляється в інноваційних перетвореннях, мисленні, почуттях, спілкуванні, діяльності (Koroid, 2025).

Як за рахунок мінливості ринкового середовища й особистих конкурентних переваг забезпечити високий рівень ЕІ й успішну реалізацію індивіда?

ЕІ й емоції науковці просліджують як чинник руху й самопроектування, а рівень ЕІ – як фактор мотивації й розумової залученості, вплив на реалізацію індивіда, його метаіндивідуальну активність. Пригадаємо, що Д. Гоулман встановлює закономірність єдності інтелекту й емоцій для успішної організації управлінського функціонування, бо «...кожний успіх – це задо-

волення і прояв позитивних емоцій...важливо не тільки досягти їх, а й зберегти ці почуття» (Zarytska, 2010). Тож компетентний менеджер із високим рівнем ЕІ спроможний активізувати як себе, так і шкільну команду, бо «сучасний ринок» як динамічна економічна система, що постійно трансформується під дією зовнішніх і внутрішніх чинників (Дукан, 2023). Використовуючи SWOT-аналіз, розробляючи стратегії розвитку від отриманих результатів, керівник-лідер створює конкурентоспроможного вчителя. Ефективністю його «творчої діяльності» є якість управлінських рішень, а фундаментом управлінської компетентності – трансформація особистості. Саме усвідомлене компетентне управління РТПВ є основою для прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на вирішення поточних і тактичних завдань. Відтак тенеза ЕІ як копінг-ресурс чиниться в процесі розвитку ТП: підвищуючи цей рівень, управлінець перш за все формує навички самооцінки, самосвідомості й самоусвідомлення в індивіда (рис. 1).

Внутрішньоособистісний інтелект має відношення до свідомості й управління власними намірами, як: самореалізація, асертивність, самоактуалізація тощо. Тож трансформа-

Таблиця 1

SWOT-аналіз як стратегія й необхідність трансформації й конкурентоспроможності індивіда і ЗЗСО

Сильні сторони	Слабкі сторони
– РТП як двигун підвищення рівня та зростання індивіда; – якість управління РТП; – уміння й навички керівника ЗЗСО щодо методологічних підходів у підвищенні рівня РТПВ; – компетентноспроможність–компетентноздатність; – уміння і професіоналізм, потужний склад компетентних фахівців; – вплив ЕІ на регулювання емоціями, гнучкість і конгруентність у контактуванні; – нетворінг як формування зв'язків із інноваційними закладами освіти; – міжнародні зв'язки і співробітництво; – система мотивації й стимулювання вчителів; – можливість досягнення мети, успішна самореалізація; – участь у програмах міжнародної співпраці	– незадовільний стан конкурентного середовища і створення сприятливих умов щодо РТПВ; – недостатній рівень ЕІ, емоційної компетентності (ЕК) та емоційної грамоності (ЕГ) учителів; – незадоволення потреб учасників освітнього процесу; – дефіцит знань, умінь, навичок, професіоналізму; – слабка мотивація педагогів; – відповідно слабка мотивація школярів; – незацікавленість псевдокерівників закладів освіти в компетентних фахівцях і підвищенні їх рівня ЕІ
Можливості	Загрози
– можливість використання концепцій менеджменту якості; – компетентнісний підхід; – забезпечення компетентноспроможності вчителя й іміджу закладу освіти за рахунок ефективного управління якістю; – партнерство ЗЗСО з інноваційними громадами щодо підвищення рівня ЕІ й ЕК; – розроблення міжнародних програм обміну й розширення професійного досвіду; – впевненість, самоусвідомлення, мотивація, високий рівень ЕІ, загально світове зростання й успішна самореалізація	– ризики на державному й суспільному рівнях; – некомпетентність менеджера призводить до неефективності управлінських рішень, управління якістю, як наслідок зниження кількості здобувачів освіти та проблеми в освітньому процесі; – рівень оплати праці; – нові учасники на сучасному ринку праці, що постійно трансформуються, збільшення конкурентного середовища

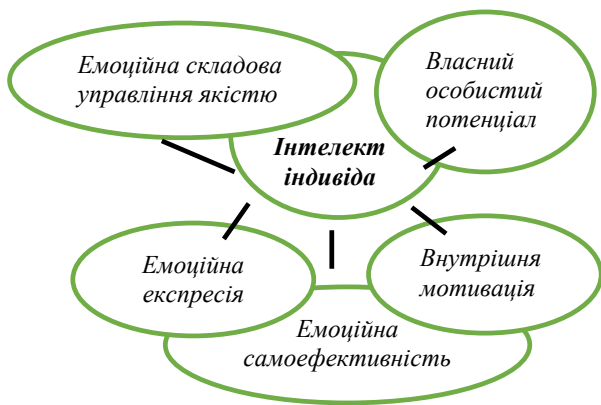

Рис. 1. Інтелект як здібність індивіда

ція – процес розвитку особистості, у ході якого вона набуває цілісності й завершеності (Maksymenka, Kuzikovoі, Zlyvkova, 2017). Саме на процеси цілепокладання, прийняття рішень, реалізацію задуму впливає самоконтроль. Він як системоутворюючий компонент витворюється у складі саморегуляції, тому як «...самоконтроль як...вміння критично ставитись до власних дій, вчинків, почуттів, думок, регулювати власну поведінку, керувати нею, стежити, перевіряти себе...і на основі цього регулювати діяльність, що в кінцевому результаті дозволяє досягти мети» (Tsyhanchuk). Відтак відкритим залишається питання, чи можна розвивати ТП, зокрема ЕІ самотужки, без компетентнісного управління якістю, кваліметричних підходів щодо становлення конкурентоспроможної особистості й чи необхідне втручання інших для особистісно-професійного розвитку. Цікава думка Н. Кравченко й В. Гладкової: перша звертає увагу на конкурентну взаємодію, а друга – на компетентність менеджера-лідера закладу освіти. В. Гладкова стверджує, що «...для ефективної реалізації процесу професійного самовдосконалення доцільно використовувати...технології..., пропонується створення служби забезпечення професійного розвитку» (Hladkova). А Н. Кравченко вважає, що конкурентна взаємодія «...зумовлює зміну форм конкурентної поведінки, що знаходить утілення у відповідних конкурентних стратегіях, спрямованих на якісний перехід від конкуренції до співпраці, орієнтація не на боротьбу, а на гармонізацію взаємин із ринковим середовищем» (Kravchenko, 2018).

Вочевидь звершення визначаються наявністю копінг-ресурсів, рівня розвитку ЕІ,

динамікою трансформації індивіда. Тут про потенціал й оточення, внутрішню мотивацію і взаємозв'язки, РТПВ і трансформацію, самоконтроль й емоційну компетентність, конкуренцію й конкурентоспроможність. Тож конкуренція завдяки індивідуальному і стратегічному підходам створює стратегію розвитку ТПВ завдяки педагогічній кваліметрії. За сучасним економічним словником, кваліметрія – галузь науки про методи кількісної оцінки якості, що використовуються для обґрунтування рішень, що приймаються при управлінні якістю [Ekonomicznyj slovnyk]. Тому особистість, яка набула певного досвіду, виявляє прагнення до саморозвитку, самопроєктування, творчого зростання й самореалізації, бо «...не існує такого мислення, яке не пов'язане з мотивами, прагненнями, установками, почуттями людини, тобто особистістю загалом» (Marchuk).

Дж. Гілфорд запропонував модель «структури інтелекту», Р.Бар-Он створив п'ятифакторну модель ЕІ, К. Спірмен – факторну модель обдарованості, зачисливши її до інтелектуальних здібностей. Напрямок досліджень К. Спірмена продовжили Р. Кеттел і Л. Терстоун. Вони розробили моделі інтелектуально-когнітивної обдарованості (Hnatko, 2001). Із метою визначення динаміки трансформації особистості розроблено авторську модель розвитку рівня ТП й управління цим рівнем (Koroid, 2024); також модель розвитку ЕІ (рис. 2). Він як розвиток самосвідомості й самоактуалізації, персональної мотивації, досвіду, компетентності.

Інтелект – об'ємний механізм із креативною формою пізнання, генерацією знань і досвіду, так що «...фіксує увагу на пізнанні і використанні власних емоційних станів й емоцій оточуючих для розв'язання проблем і регулювання поведінки» (Zarytska, 2010). Аналіз концепцій ЕІ визначив, що спільним для багатьох учених є розуміння про означуваний конструкт як здатності до розпізнавання, управління емоціями. Варто звернути увагу на думку Дж. Мейєра, П. Саловея й Д. Карузо про емоційний інтелект. За їх концепцією ЕІ розглядається як підструктура соціального інтелекту, що здатна спостерігати і використовувати інформацію щодо управління мисленням і діями (Mayer, Di Paolo, Salovey, 1990). Це вміння залучити потенціал емоцій щодо вирішення визначених завдань, контроль, здатність усвідомлення,

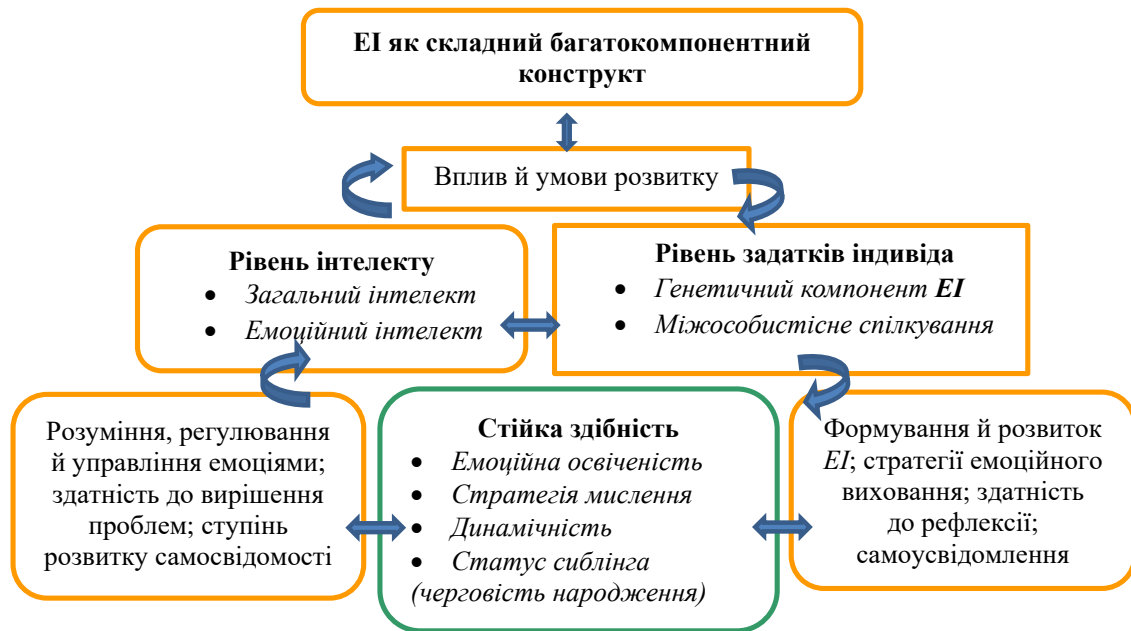

Рис. 2. Авторська модель розвитку емоційного інтелекту як чинника успішності

динаміка трансформації особистості, певне знання себе. Враховуючи особисті цілі й сенс життя, індивід постійно умотивований, упорядковує власні вчинки, регулює особисті дії, дисциплінується. ЕІ поступово утворює основу розвитку емоційної компетентності (ЕК) щодо емоцій, цілепокладання й цілеспрямованості, тому як «...конкурентна боротьба підштовхує... до мобілізації всіх наявних та потенційних ресурсів для розробки та впровадження стратегій ефективної поведінки...» (Volyk, 2023). Д. Гоулман вважає, що ЕК налічує дві складові, як: особистісна й соціальна компетентності. ЕК сучасного управлінця як ціннісний сенс для довіри, поваги і внутрішньої мотивації інших, тому як навчений ефектно керувати стосунками (Koroid, 2024). Тож здатність до осягнення й пізнання є основою до сформуваності ЕК. Тому ЕІ й ЕК як баланс здатностей, як конструкт щодо свого «Я» й оточення (таблиця 2).

У такий спосіб, маючи інтелектуальні здібності й зазнаваючи якихось емоцій, розуміємо

про взаємозв'язок між коефіцієнтом розумового розвитку (IQ) й емоційним коефіцієнтом (EQ). У. Моторнюк і Я. Крохмальна вважають, що IQ і EQ є поняттями незалежними, тому як «...IQ зазвичай стосується індивідуальних здібностей... EQ стосується здатності відчувати емоції в собі й інших, зокрема навички ерування поведінкою...» (Motorniuk, Krokhmalna, 2022). Саме мотиваційна складова ЕІ активує особистість на самореалізацію, що призводить до самовдосконалення шляхом розвитку ТП і продуктивної творчої діяльності. На думку Г. Айзенка наполегливість, швидкість і кількісне значення помилок — основні параметри, що характеризують IQ. Згідно його досліджень рівень інтелекту й сам інтелект треба визначати індивідуалізовано: стосовно швидкості опрацьованої інформації (Eysenck, 1982). Тому ефективність творчої діяльності підпорядкована усвідомленню власних емоцій й управлінню ними, а динамізм конкуренції перебуває під постійним впливом багатьох факторів, що визначають її змістовну

Таблиця 2

Уміння й навички щодо продукування емоційного стану як здібність особистості

Власні емоції		Соціальні емоції	
Розпізнавання емоцій	Ідентифікація емоцій, їх відчуття	Керування емоціями	Здібності, спрямовані на оточуючих
Емоційна компетентність	Взаємодія з емоціями, їх контролювання	Управління відносинами	Налагодження стосунків
Стратегії взаємодії з емоціями	Прийняття і право емоцій на життя	Підтримка стосунків	Гармонія з іншими; досягнення успіху

сутність. Тож щоби визначитися щодо рівня IQ, необхідно розвивати ТП, підвищуючи його завдяки розробленим моделям і психолого-педагогічному інструментарію вимірювання стану. Відтак належний управлінський вплив, РТП, кваліметричний підхід, індивідуальна стратегія самовдосконалення, розроблення моделей УРТП і РТПВ можливе за умови ефективного управління якістю (Koroid, 2025).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Цілеспрямованість, активізація пізнавальної мотивації, керований саморозвиток є внутрішнім потенціалом на шляху від самопроектування до успішної самореалізації. Прогрес відбувається як за внутрішніми, так і зовнішніми критеріями на найвищому рівні розвитку ЕІ як інтегральної властивості індивіда. Він як копінг-ресурс у забезпеченні успішного самопроектування індивіда, послуговує його результативності. Виявлення й адаптування механізмів щодо самоактуалізації, самовиховання й подальшого успіху – то професійна компетентність управлінця. Поданий SWOT-аналіз переконливо свідчить про необхідність формування конкурентного середовища у ЗЗСО. Використовуючи цю технологію, менеджер отримує

результати для передбачення загроз і можливостей та розроблення стратегії дій для підвищення рівня ТПВ, їх професіоналізму, конкурентоспроможності й іміджу закладу освіти. Саме найвищий рівень сформованості ЕІ відповідає розвитку його внутрішнього світу. Розуміння й усвідомлення емоційного стану забезпечує ефективність у конкурентному середовищі. Систематично розвиваючи РТПВ і визначаючи динаміку трансформації, компетентний керівник формує в індивіда здатність управління власними емоціями. Надихаючи й мотивуючи, працюючи на вершині своїх можливостей, сучасний менеджер знаходить підходи, моделює, розробляє кваліметричний інструментарій, упроваджує новітні технології.

Наукових праць із розроблення моделей щодо визначення рівня ТПВ, розвитку ЕІ й упровадження їх у заклади освіти є недостатнім. Серед подальших наукових розвідок особливу цінність матимуть розробки авторської моделі структури ЕІ, кваліметричні моделі й інструментарій діагностування його рівня; дослідження переваг і слабких сторін моделей і методів діагностики ЕІ та ЕК, які на сьогодні є актуальними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Волик С. Конкуренція: наукові підходи до визначення при побудові систем управління конкурентоспроможністю підприємств. *Економічний простір*. 2023. С. 73–78. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1352/1302>
2. Гладкова В. Акмеологічна компетентність менеджера-лідера освітнього закладу. С. 1-11. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24033/1/Gladkova_F.pdf
3. Гнатко Н. Феномен креативності як психологічна проблема. *Психологічні перспективи*. Луцьк, 2001. С. 88-97.
4. Дикань В. Національна модель індустріального розвитку країни: організаційно-управлінський аспект. *Економіка та управління національним господарством*. 2023. С. 11–34. URL: <file:///C:/Users/cozyw/Downloads/287044-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-662436-2-10-20241224.pdf>
5. Економічний словник. С.1. URL: <https://ekonomichnij-slovnik.slovaronline.com/926-%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%96%D1%8F>
6. Зарицька В. Емоційний інтелект: аналіз наукових теорій. 2010. С. 17–22. URL: http://tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2010/6.pdf
7. Коройд Т. Педагогічна кваліметрія в комплексному управлінні якістю. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Випуск 79. Том 2. С. 192–197. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2025/79/part_2/40.pdf
8. Коройд Т. В. Управління розвитком творчого потенціалу вчителів української мови і літератури : дис. ... д-ра філософії: 05.09.24. Київ, 2024. 306 с.
9. Кравченко Н. Глобальні детермінанти трансформації конкурентних відносин. 2018. С. 42–47. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_2_2018ua/11.pdf
10. Марчук С. Теоретичний аналіз поняття емоційного інтелекту в психології. С. 20–23. URL: <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/22/120>
11. Моторнюк У., Крохмальна Я. Емоційний інтелект у системі управління персоналом: структура та проблеми оцінювання. *Менеджмент та підприємство в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 2 (8). С. 52–60. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/dec/29504/220972maket-56-64.pdf>

12. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика: *монографія*: Суми, 2017. Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. 540 с.
13. Циганчук Т. Емоційний інтелект у структурі стресостійкості студентів. С. 200-204. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/22260/1/T_Tsyhanchuk_NVP_2_ILPP.pdf
14. Чебикин О., Павлова І. Становлення емоційної зрілості особистості. Одеса, 2009. 238 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/103/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%86%20%D0%B7%D1%80.%2C%20%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>
15. Eysenck, H. A model for intelligence. Springer-Verlag, Berlin Heidelberg. 1982, 269 p. URL: https://hanseysenck.com/wp-content/uploads/2019/12/1982_eysenck_-_model_for_intelligence.pdf
16. Koroid T. V. Model for managing the development of creative potential of teachers of ukrainian language and literature as a dynamics of personality. Zhytomyr, 2024. P. 94–106. URL: <http://pedagogy.visnyk.zu.edu.ua/article/view/318707/310226>
17. Mayer J. D. Personality moderates the effects of a ffects on cognition. *Toronto: Hogrete*. 1988. P. 87–99.
18. Mayer J. D., Di Paolo M., Salovey P. Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli: a component of emotional intelligence. *Journal of Personality Assessment*. 1990. P. 772–781.

REFERENCES:

1. Volyk S. Konkurentsia: naukovy pidkhody do vyznachennia pry pobudovi system upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpriemstv. *Ekonomichnyi prostir*. 2023. S. 73–78. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1352/1302>
2. Hladkova V. Akmeolohichna kompetentnist menedzhera-lidera osvitnoho zakladu. S. 1–11. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24033/1/Gladkova_F.pdf
3. Hnatko N. Fenomen kreatyvnosti yak psykhologichna problema. *Psykhologichni perspektyvy*. Luts'k, 2001. S. 88–97.
4. Dykan V. Natsionalna model industrialnoho rozvytku krainy: orhanizatsiino-upravlinskyi aspekt. *Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom*. 2023. S. 11–34. URL: <file:///C:/Users/cozyw/Downloads/287044-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-662436-2-10-20241224.pdf>
5. *Ekonomichnyi slovnyk*. S.1. URL: <https://ekonomichnij-slovnik.slovaronline.com/926-%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%96%D1%8F>
6. Zarytska V. Emotsiinyi intelekt: analiz naukovykh teorii. 2010. S. 17-22. URL: http://tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2010/6.pdf
7. Koroid T. Pedagogichna kvalimetriia v kompleksnomu upravlinni yakistiu. *Innovatsiina pedahohika*. 2025. Vypusk 79.Tom 2. S. 192–197. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2025/79/part_2/40.pdf
8. Koroid T. V. Upravlinnia rozvytkom tvorchoho potentsialu vchyteliv ukrainskoi movy i literatury : dys. ... d-ra filosofii : 05.09.24. Kyiv, un-t menedzhm. os-ty NAPNU, 2024. 306 s.
9. Kravchenko N. Hlobalni determinanty transformatsii konkurentnykh vidnosyn. 2018. S. 42–47. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/19_2_2018ua/11.pdf
10. Marchuk S. Teoretychnyi analiz poniattia emotsiinoho intelektu v psykhologii. S. 20–23. URL: <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/22/120>
11. Motorniuk U., Krokhmalna Ya. Emotsiinyi intelekt u systemi upravlinnia personalom: struktura ta problemy otsiniuvannia. *Menedzhment ta pidpriemstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*. 2022. № 2 (8). S. 52–60. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/dec/29504/220972maket-56-64.pdf>
12. Osobystist yak subiekt podolannia kryzovykh sytuatsii: psykhologichna teoriia i praktyka : monohrafiia. Sumy, 2017. Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka. 540 s.
13. Tsyhanchuk T. Emotsiinyi intelekt u strukturi stresostiikosti studentiv. S. 200–204. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/22260/1/T_Tsyhanchuk_NVP_2_ILPP.pdf
14. Chebykin O., Pavlova I. Stanovlennia emotsiinoi zrilosti osobystosti. Odesa, 2009. SVD Cherkasov. 238 s. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/103/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D1%86%20%D0%B7%D1%80.%2C%20%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>
15. Eysenck, H. A model for intelligence. Springer-Verlag, Berlin Heidelberg. 1982, 269 p. URL: https://hanseysenck.com/wp-content/uploads/2019/12/1982_eysenck_-_model_for_intelligence.pdf
16. Koroid T. V. Model for managing the development of creative potential of teachers of ukrainian language and literature as a dynamics of personality. Zhytomyr : Zhytomyr Ivan Franko State University Press. 2024. P. 94–106. URL: <http://pedagogy.visnyk.zu.edu.ua/article/view/318707/310226>
17. Mayer J. D. Personality moderates the effects of a ffects on cognition. *Toronto : Hogrete*. 1988. P. 87–99.
18. Mayer J. D., Di Paolo M., Salovey P. Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli: a component of emotional intelligence. *Journal of Personality Assessment*. 1990. Vol. 54. P. 772–781.